

فوری

بانک ملی ایران - اداره کل نظام‌های پرداخت
بانک صادرات ایران - مدیر محترم اداره کل خزانه
بانک سپه - اداره خزانه‌داری و نظام‌های پرداخت
بانک کشاورزی - اداره کل خزانه داری و مبادلات الکترونیک
بانک ملت - مدیر محترم اداره کل مدیریت عملیات
بانک تجارت - مدیر محترم امور مالی و خزانه‌داری
بانک مسکن - اداره کل نقدینگی و خزانه داری
بانک رفاه کارگران - مدیر محترم اداره خزانه و مبادلات
بانک توسعه صادرات ایران - مدیر محترم امور مالی
بانک صنعت و معدن - رئیس محترم اداره خزانه‌داری
بانک پاسارگاد - مدیر محترم اداره امور مالی و خزانه‌داری
بانک پارسیان - مدیر محترم خزانه‌داری
بانک سرمایه - مدیر محترم امور مالی
بانک اقتصادنویین - مدیر محترم اداره امور مالی - مدیریت نقدینگی
بانک قرض الحسنه رسالت - مدیر محترم خزانه‌داری و مبادلات
بانک شهر - اداره فناوری اطلاعات
بانک ایران زمین - مدیر محترم اداره خزانه‌داری
بانک خاورمیانه - معاون محترم تکنولوژی و توسعه سیستم‌ها
بانک سامان - مدیر محترم بانکداری الکترونیک
بانک آینده - مدیر محترم امور فناوری اطلاعات
بانک توسعه تعاون - مدیر محترم اداره حساب‌های متمرکز و الکترونیک
بانک گردشگری - مدیر محترم امور مالی
بانک سینا - اداره خزانه و نظام‌های پرداخت
بانک کارآفرین - مدیر محترم امور فناوری اطلاعات
پست بانک ایران - مدیر محترم اداره کل خزانه داری و نظام‌های پرداخت
مؤسسه اعتباری توسعه - مدیر محترم انفورماتیک
بانک دی - معاون محترم بانکداری الکترونیکی و پشتیبانی
بانک قرض الحسنه مهر ایران - اداره فناوری اطلاعات و ارتباطات
بانک مشترک ایران و ونزوئلا - اداره کل فناوری اطلاعات
مؤسسه اعتباری ملل
مؤسسه اعتباری نور

بسمه تعالی

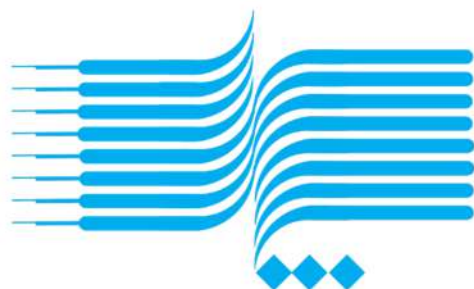

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

اداره نظام‌های پرداخت

دستورالعمل سامانه پل

(سامانه پرداخت لحظه‌ای)

سامانه پرداخت لحظه‌ای

ویرایش ۱,۵

زمستان ۱۴۰۰

فهرست

۳	مقدمه .....
۳	تغییرات مستند دستورالعمل سامانه پل .....
۴	فصل اول .....
۴	تعاریف و کلیات .....
۶	روال انجام کار – سامانه پل .....
۶	دستور پرداخت (IP Order) .....
۶	دستور پرداخت برگشتی (IP Return) .....
۶	تعیین وضعیت دستور پرداخت (Order Status) .....
۷	تعیین وضعیت تراکنش پرداخت (Transaction Status) .....
۷	درخواست پیگیری، دستور پرداخت (Investigation IP Order) .....
۷	درخواست پیگیری، دستور پرداخت برگشتی (Investigation IP Return) .....
۷	درخواست پیگیری، تعیین وضعیت دستور پرداخت (Investigation Order Status) .....
۸	گزارشها .....
۹	فصل سوم .....
۹	پردازش دستور پرداخت .....
۱۰	پردازش دستور پرداخت برگشتی .....
۱۲	پردازش تعیین وضعیت دستور پرداخت .....
۱۳	پردازش درخواست پیگیری، دستور پرداخت .....
۱۴	پردازش درخواست پیگیری، دستور پرداخت برگشتی .....
۱۴	پردازش درخواست پیگیری، تعیین وضعیت دستور پرداخت .....
۱۵	فصل چهارم .....
۱۵	اعمال سیاستهای بانک مرکزی .....
۱۷	پیوست ۱: قالب تراکنش های سامانه پل .....
۱۸	پیوست ۲: کدهای دلیل برگشت و مردودی (رد) .....
۱۸	کدهای ISO دلیل برگشت در سامانه پل .....
۱۹	کدهای ISO دلیل رد در سامانه پل .....

دستورالعمل سامانه پل^۱

مقدمه

سامانه پل (سامانه پرداخت لحظه ای)، سرویسی بین بانکی، هماهنگ و استاندارد در سطح کشور که با نظارت بانک مرکزی، تسویه پرداخت‌های لحظه‌ای با حجم بالا را در هر ساعتی از شبانه روز فراهم می‌سازد. هدف اصلی سامانه پل، تراکنش پرداخت با مبالغ خرد، مبتنی بر حساب می‌باشد.

براساس نیازهای بازار و انتظارات کاربران، سامانه پل، ابزار انتقال اعتبار الکترونیکی داخلی جدیدی را معرفی می‌کند، که ظرف چند ثانیه اجرا می‌شود. مستند پیش رو دربردارنده کسب‌وکار این سامانه بوده و حاوی اطلاعات مورد نیاز بانک‌ها جهت تعامل با سامانه پل می‌باشد.

تغییرات مستند دستورالعمل سامانه پل

- بنا به درخواست بانک‌ها و به‌منظور تسهیل فرآیند صدور اسناد حسابداری، سیکل چهارم سامانه پل اضافه گردید.
- در اقسام اطلاعاتی ذینفع، کنترل مقدار کد پستی از "اجباری" به "اختیاری" تغییر کرد.
- درخصوص تراکنش دستور پرداخت برگشتی، در طی بازه زمانی مجاز، حداکثر یک مرتبه برای هر دستورپرداخت دریافتی امکان‌پذیر است.

---

^۱ Instant Payment

فصل اول

تعاریف و کلیات

گستره شمول تعاریف ذیل، منحصر محدود به این دستورالعمل است:

بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

ذینفع: عبارت است از مشتری حقیقی یا حقوقی که وجه متناظر با دستور پرداخت از طریق سامانه پل به حساب وی واریز می‌گردد.

بانک ذینفع: عبارت است از بانک عامل مشتری حقیقی یا حقوقی که حساب ذینفع در آن بانک است و وجه متناظر با دستور پرداخت از طریق سامانه پل به حساب وی واریز می‌گردد.

متعهد: فرد متعهد خواستار درخواست دستور پرداخت می‌باشد. متعهد عبارت است از مشتری حقیقی یا حقوقی که وجه متناظر با دستور پرداخت از طریق سامانه پل از حساب وی برداشت می‌گردد.

بانک متعهد: عبارت است از بانک عامل مشتری حقیقی یا حقوقی که حساب متعهد در آن بانک است و وجه متناظر با دستور پرداخت ارسالی از طریق سامانه پل از حساب وی برداشت می‌گردد.

سامانه پل: سامانه نظارت و مدیریت پرداخت‌های لحظه‌ای بین بانکی است.

فایل‌های تسویه انتهای روز کاری سامانه پل:

سند (bnp) Position: نوعی از پیام است که جهت اطلاع رسانی از میزان بستانکاری/ بدهکاری یک بانک نسبت به سایر بانک‌ها توسط سامانه پل به بانک ذریب‌ار ارسال می‌شود.

سند (stmt): پیام XML سازگار با ISO20022 ای که برای اطلاع رسانی به یک بانک در مورد تسویه شدن کلیه تراکنش‌هایش در یک روز کاری سامانه پل، استفاده می‌شود.

ساتنا (سامانه تسویه ناخالص لحظه‌ای): تسویه حساب بین بانکی در کسب‌وکار سامانه پل توسط سامانه ساتنا و با استفاده از فایل تولید شده در انتهای روز کاری سامانه پل صورت می‌پذیرد.

شبا: شماره حساب بانکی ایران، که به منظور تسهیل و استانداردسازی مبادلات داخلی و بین‌المللی بانک‌های کشور، تعریف شده و در کلیه فرآیندهای سامانه پل از این شناسه استفاده می‌شود.

روز کاری: تمام روزهای تقویم رسمی که سامانه فعال بوده و دریافت، پردازش و ارسال دستور پرداخت‌ها را می‌پذیرد.

چرخه تسویه سامانه پل: یک بازه زمانی معین که طی آن دستور پرداخت‌های اعضا دریافت و پردازش شده و نتیجه آنها به اعضا اعلام می‌گردد. بازه زمانی ذکر شده در سامانه پل "یک روز کاری" می‌باشد و در انتهای روز کاری عملیات حداقل یک مرتبه چرخه تسویه سامانه انجام می‌گیرد.

شناسه مرجع^۲: عبارت است از شماره‌ای منحصر بفرد (شناسه یکتا) که از زمان صدور دستور پرداخت در بانک متعهد تولید می‌شود و در طول چرخه حیات تراکنش منحصر بفرد می‌باشد. این شناسه منحصر بفرد با توجه به نوع تراکنش طبق قالب مشخصی تولید شده و یکتا بودن شناسه را تضمین می‌نماید. این شناسه برای پیگیری و ارسال دستور رسیدگی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

در سامانه پل و مستندات مربوطه، قالب خاصی بصورت اجباری اعلام نشده است. بمنظور وحدت رویه بانکها و جلوگیری از تداخل شناسه مرجع دستور پرداخت‌ها، یک قالب برای بانکها پیشنهاد می‌گردد:

قالب شناسه مرجع :

شناسه بانک (BIC Code)	تاریخ و زمان درخواست (DateTime)	شماره توالی تراکنش (Sequence Number)
-----------------------	---------------------------------	---------------------------------------

تراکنش پرداخت: عبارت است از یک دستور پرداخت و تعیین وضعیت آن می‌باشد و یا حتی بدون تعیین وضعیت با عملیات انقضا تراکنش تکمیل می‌گردد.

مفهوم Investigation Delay: با ارسال دستور پرداخت به سامانه پل، بانکها بصورت آنی امکان استعلام از وضعیت دستور پرداخت را ندارند و پس از طی شدن بازه زمانی، "تاخیر مجاز برای پیگیری" امکان استعلام از وضعیت دستور پرداخت وجود دارد.

مفهوم Hard Timeout: بعنوان مهلت زمانی تعیین وضعیت دستور پرداخت می‌باشد که بانکها پس از ارسال دستور پرداخت به سامانه پل، این بازه زمانی را بمنظور دریافت پاسخ دستور پرداخت در نظر می‌گیرند.

^۲ Transaction Identification

فصل دوم

روال انجام کار – سامانه پل

بر اساس کسب و کار سامانه پل، تراکنش‌های موجود در این سامانه عبارتند است:

- دستور پرداخت (IP Order)
- دستور پرداخت برگشتی (IP Return)
- تعیین وضعیت دستور پرداخت (Order Status)
- تعیین وضعیت تراکنش پرداخت (Transaction Status)
- پیگیری درخواست دستور پرداخت (Investigation IP Order)
- پیگیری درخواست دستور پرداخت برگشتی (Investigation IP Return)
- پیگیری تعیین وضعیت دستور پرداخت (Investigation Order Status)

دستور پرداخت (IP Order)

- توسط بانک متعهد، اطلاعات "دستور پرداخت" تکمیل می‌گردد.
- دستور پرداخت به سامانه پل ارسال می‌گردد.
- عضو متعهد دستور پرداخت، بدهکار و عضو ذینفع دستور پرداخت، بستانکار است.
- قالب پیام به صورت (pacs.008) تنظیم می‌شود.

دستور پرداخت برگشتی (IP Return)

- توسط بانک ذینفع، اطلاعات "دستور پرداخت برگشتی" تکمیل می‌گردد.
- دستور پرداخت برگشتی به سامانه پل ارسال می‌گردد.
- قالب پیام به صورت (pacs.004) تنظیم می‌شود.

تعیین وضعیت دستور پرداخت (Order Status)

- توسط بانک ذینفع، اطلاعات "تعیین وضعیت دستور پرداخت" تکمیل می‌گردد.
- تعیین وضعیت دستور پرداخت به سامانه پل ارسال می‌گردد.
- قالب پیام به صورت (pacs.002) تنظیم می‌شود.

تعیین وضعیت تراکنش پرداخت (Transaction Status)

- توسط سامانه پل، اطلاعات "تعیین وضعیت تراکنش پرداخت" تکمیل می‌گردد.
- به بانک متعهد و بانک ذینفع ارسال می‌گردد.
- قالب پیام به صورت (pacs.002) تنظیم می‌شود.

درخواست پیگیری^۳، دستور پرداخت (Investigation IP Order)

- توسط بانک متعهد، اطلاعات "دستور پرداخت" اولیه، بمنظور پیگیری به سامانه پل ارسال می‌کند.
- سامانه با دریافت پیام "درخواست پیگیری، دستور پرداخت" وضعیت نهایی تراکنش را به بانک متعهد ارسال می‌نماید.
- شرایط ارسال وضعیت نهایی تراکنش از طرف سامانه بصورت زیر است:
  - درخواست پیگیری، دستور پرداخت باید بعد از زمان "Investigation Delay" ارسال شده باشد تا سامانه وضعیت نهایی را ارسال نماید.
- قالب پیام به صورت (pacs.008) تنظیم می‌شود.

درخواست پیگیری، دستور پرداخت برگشتی (Investigation IP Return)

- توسط بانک ذینفع، اطلاعات "دستور پرداخت برگشتی" اولیه، بمنظور پیگیری به سامانه پل ارسال می‌کند.
- سامانه با دریافت پیام "درخواست پیگیری، دستور پرداخت برگشتی" وضعیت نهایی تراکنش را به بانک ذینفع ارسال می‌نماید.
- شرایط ارسال وضعیت نهایی تراکنش از طرف سامانه بصورت زیر است:
  - درخواست پیگیری، دستور پرداخت برگشتی باید بعد از زمان "Investigation Delay" ارسال شده باشد تا سامانه وضعیت نهایی را ارسال نماید.
- قالب پیام به صورت (pacs.004) تنظیم می‌شود.

درخواست پیگیری، تعیین وضعیت دستور پرداخت (Investigation Order Status)

- توسط بانک ذینفع، اطلاعات "تعیین وضعیت دستور پرداخت" اولیه، بمنظور پیگیری به سامانه پل ارسال می‌کند.
- سامانه با دریافت پیام "درخواست پیگیری، تعیین وضعیت دستور پرداخت" وضعیت نهایی تراکنش را به بانک ذینفع ارسال می‌نماید.
- شرایط ارسال وضعیت نهایی تراکنش از طرف سامانه بصورت زیر است:
  - درخواست پیگیری، تعیین وضعیت دستور پرداخت باید بعد از زمان "Investigation Delay" ارسال شده باشد تا سامانه وضعیت نهایی را ارسال نماید.
- قالب پیام به صورت (pacs.002) تنظیم می‌شود.

---

^۳ Investigation

گزارش‌ها

- وضعیت پایاپای چندسویه (MNP)، در پایان چرخه‌های سامانه پل، خالص بدهکاری یا بستانکاری اعضا، از طریق سامانه ساتنا قابل دریافت است.
- وضعیت دوسویه (BNP)، هر عضو در پایان چرخه‌های سامانه پل، این فایل که حاوی خالص بدهکاری یا بستانکاری اعضا در مقابل یکدیگر می‌باشد را دریافت می‌نماید.
- صورت‌حساب عملکرد هر عضو شامل تمام بدهکاری‌ها و بستانکاری‌های عضو (STMT) در پایان چرخه‌های سامانه پل صادر و در اختیار بانک قرار می‌گیرد.
- لیست اعضای فعال (REG) که تنها در ابتدای هر روزکاری تنظیم و برای اعضای فعال ارسال می‌گردد.
- فایل Batch Reject: این فایل حاوی تراکنش‌های تعیین وضعیت نشده تا زمان cutoff در سامانه پل می‌باشد که از دید سامانه منقضی هستند. به ازای هر تراکنش، گزارش برای هر دو سمت متعهد و ذینفع ارسال می‌گردد.
- فایل Batch Status: این فایل این فایل بنابر درخواست بانک برای دریافت تعیین وضعیت به صورت دسته ای در یک بازه زمانی روز جاری تولید می‌گردد.

پردازش دستور پرداخت

- دستور پرداخت توسط شخص متعهد که خواستار انجام این تراکنش می‌باشد به بانکی که در آن حساب دارد ارسال می‌گردد.
- دستور پرداخت حاوی یک تراکنش انتقال است.
- شخص متعهد به هنگام ارایه درخواست "دستور پرداخت" به بانک خود، باید اطلاعات زیر را ارایه نماید:
  - مبلغ انتقال و نوع ارز،
  - شبای متعهد،
  - شبای ذینفع،
  - نام یا مشخصات هویتی ذینفع،
  - کد ملی پرداخت‌کننده (اشخاص حقیقی) یا شناسه ملی (اشخاص حقوقی).
- بانک شخص متعهد، موظف به تکمیل اطلاعات زیر است:
  - تاریخ درخواست دستور پرداخت (تاریخ مطابق با روز کاری)،
  - نام یا مشخصات هویتی پرداخت‌کننده،
  - کد ملی پرداخت‌کننده (اشخاص حقیقی) یا شناسه ملی (اشخاص حقوقی)،
  - کد شهاب متعهد و ذینفع،
  - کد پستی متعهد و ذینفع،
  - کد شعبه متعهد و ذینفع،
  - کد کشور متعهد و ذینفع،
  - بابت انجام تراکنش.
- با توجه به این که "سامانه پل" تنها دستور پرداخت‌های تاریخ روز جاری را می‌پذیرد، بانک‌ها در خصوص عدم پذیرش دستور پرداخت‌ها به تاریخ آینده باید تمهیدات لازم را لحاظ نمایند.
- توضیحات "مهلت زمانی تعیین وضعیت دستور پرداخت"^۴
  - مهلت زمانی سخت‌گیرانه، جهت الزام بانک‌ها به رعایت نظم در ارسال پیام‌های دستور پرداخت و تعیین وضعیت پرداخت می‌باشد.
  - در سامانه با دریافت تراکنش "دستور پرداخت" در یک بازه زمانی معین، باید چرخه کامل پردازش و تعیین وضعیت تراکنش انجام پذیرد. این بازه زمانی طبق استاندارد جهانی تعیین شده است. مقدار پیش فرض در سامانه پل، ۲۰ ثانیه در نظر گرفته شده است. بانک متعهد با دریافت کد خطای نقض "مهلت زمانی سیستم" می‌بایست درخواست "دستور پرداخت" با شناسه مرجع جدید، را به سامانه ارسال نماید.
- شماره پیگیری باید بلافاصله پس از پذیرش دستور پرداخت از مشتری توسط بانک متعهد، محاسبه و در اختیار وی قرار داده شود.
- شماره پیگیری شناسه‌ای است که به صورت یکسان در اختیار بانک متعهد و بانک ذینفع قرار می‌گیرد.
- تراکنش‌های سامانه پل بر اساس شماره حساب به صورت "شبا" می‌باشد. بانک متعهد دستور پرداخت موظف است اطلاعات شماره شبا ی مبدا و مقصد را اعتبارسنجی نموده و در صورت تایید شماره شباهای ذکر شده، دستور پرداخت را به سامانه ارسال نماید.

^۴ Hard timeout

- هر دستور پرداخت سامانه پل در بانک متعهد می‌بایست حاوی اقلام اطلاعاتی زیر باشد:
  - بانک متعهد (اجباری)،
  - بانک ذینفع (اجباری)،
  - تاریخ موثر پرداخت (اجباری)،
  - مبلغ (اجباری)،
  - نوع ارز (اجباری)،
  - تاریخ و زمان دریافت پیام، در سامانه پرداخت لحظه ای (اجباری)،
  - حساب صادرکننده (شخص متعهد) (اجباری)،
  - حساب ذینفع (اجباری)،
  - کد شهاب متعهد (اجباری) و ذینفع (اختیاری)،
  - کد پستی متعهد (اجباری) و ذینفع (اختیاری)،
  - کد شعبه متعهد (اجباری) و ذینفع (اختیاری)،
  - کد کشور متعهد (اجباری) و ذینفع (اختیاری)،
  - بابت انجام تراکنش (اجباری).
- سامانه در پردازش دستور پرداخت، تمامی قواعد معنایی و محتوایی را مورد بررسی و اعتبارسنجی قرار می‌دهد. در صورت وجود خطا، دستور پرداخت "رد می‌گردد"^۵ و در قالب پیام به صورت (pacs.002) با ذکر علت خطا ([جدول کدهای ISO دلیل رد در سامانه پل](#)) به بانک متعهد ارسال می‌گردد.

پردازش دستور پرداخت برگشتی

- دستور پرداخت برگشتی، توسط بانک ذینفع دستور پرداخت، بنا به دلایلی صادر می‌گردد.
- دلایل "دستور پرداخت برگشتی" عبارتند از، خطاهای فنی، اصلاح پرداخت‌های تکراری، تراکنش مشکوک به تقلب، تغییر در حساب مقصد دستور پرداخت، مسدود بودن یا واریزناپذیری حساب ذینفع دستور پرداخت و نظایر آن می‌تواند باشد.
- در فاصله زمانی معینی، قبل و بعد از تغییر تاریخ روزکاری سامانه، امکان ارسال این نوع پیام نمی‌باشد. (طبق سیاست بانک مرکزی)
- دستور پرداخت برگشتی، حاوی یک تراکنش انتقال است.
- بانک ذینفع به هنگام تکمیل "دستور پرداخت برگشتی"، باید اطلاعات زیر را در نظر بگیرد.
  - تاریخ درخواست دستور پرداخت برگشتی (تاریخ مطابق با روزکاری).
  - شبای متعهد
  - نام یا مشخصات هویتی متعهد.
  - کد ملی متعهد پرداخت‌کننده (اشخاص حقیقی) یا شناسه ملی (اشخاص حقوقی).
  - کد شهاب متعهد و ذینفع
  - کد پستی متعهد و ذینفع
  - کد شعبه متعهد و ذینفع
  - بابت انجام تراکنش

^۵ Reject

- کد کشور متعهد و ذینفع
- مبلغ انتقال و نوع ارز
- اطلاعات شخص ذینفع، دستور پرداخت برگشتی باید توسط بانک بررسی و تکمیل گردد.
  - شبای ذینفع
  - نام یا مشخصات هویتی ذینفع.
  - کد ملی شخص ذینفع
- توضیحات "مهلت زمانی سیستم"^۶
  - مهلت زمانی سخت گیرانه جهت الزام بانکها به رعایت نظم در ارسال پیامهای درخواست و تعیین وضعیت می باشد.
  - در سامانه با دریافت "دستور پرداخت برگشتی" در یک بازه زمانی معین، باید چرخه کامل پردازش و تعیین وضعیت پیام انجام پذیرد. این بازه زمانی طبق استاندارد جهانی تعیین شده است. مقدار پیش فرض در سامانه پل، ۲۰ ثانیه در نظر گرفته شده است. بانک می تواند با دریافت کد خطای نقض "مهلت زمانی سیستم" مجددا درخواست "دستور پرداخت برگشتی" با شناسه مرجع جدید، را به سامانه ارسال نماید.
- شماره پیگیری باید بلافاصله پس از پذیرش "دستور پرداخت برگشتی" توسط بانک ذینفع، محاسبه و تولید گردد. شماره پیگیری شناسه‌ی است که به صورت یکسان در اختیار بانک ذینفع و بانک متعهد قرار می گیرد.
- بانک ذینفع موظف است اطلاعات شماره شبای مبدا و مقصد را اعتبارسنجی نموده و در صورت تایید شماره حسابهای ذکر شده، دستور پرداخت برگشتی را به سامانه ارسال نماید.
- دستور پرداختهای برگشتی در سامانه از سوی بانک ذینفع ارسال می گردد و لازم است حاوی اقلام اطلاعاتی زیر باشد:
  - بانک متعهد (اجباری)،
  - بانک ذینفع (اجباری)،
  - تاریخ و زمان موثر پرداخت (اجباری)،
  - مبلغ و نوع ارز (اجباری)،
  - تاریخ و زمان شروع عملیات پرداخت، در سامانه پل (اجباری)،
  - شبای متعهد (اجباری)،
  - شبای ذینفع (اجباری)،
  - کد شهاب ذینفع (اجباری) و متعهد (اختیاری)،
  - کد پستی ذینفع (اختیاری) و متعهد (اختیاری)،
  - کد شعبه ذینفع (اجباری) و متعهد (اختیاری)،
  - بابت انجام تراکنش (اجباری)،
  - کد کشور ذینفع (اجباری) و متعهد (اختیاری).
- سامانه در پردازش دستور پرداخت برگشتی، تمامی قواعد معنایی و محتوایی را مورد بررسی و اعتبارسنجی قرار می دهد. در صورت وجود خطا، دستور پرداخت برگشتی "رد می گردد" و در قالب پیام به صورت (pacs.002) با ذکر علت خطا به بانک ذینفع ارسال می گردد.

---

^۶ Hard timeout

پردازش تعیین وضعیت دستور پرداخت

- تعیین وضعیت دستور پرداخت توسط بانک ذینفع دستور پرداخت، انجام شده و به سامانه ارسال می‌گردد.
- تعیین وضعیت دستور پرداخت حاوی یک تراکنش تعیین وضعیت است.
- بانک ذینفع به هنگام "تعیین وضعیت دستور پرداخت"، باید اطلاعات زیر را تکمیل نماید.
  - شناسه یکتای پرداخت(اجباری)،
  - نوع پرداخت(اجباری)،
  - بانک ذینفع(اجباری)،
  - بانک متعهد(اجباری)،
  - زمان شروع عملیات پرداخت، در سامانه پرداخت لحظه ای،(اجباری)،
  - شبای متعهد شبای ذینفع(اجباری)،
  - مبلغ انتقال و نوع ارز(اجباری)،
  - تاریخ و زمان پذیرش درخواست (تاریخ مطابق با روز کاری) (اجباری)،
  - کد شهاب متعهد و ذینفع (اجباری).
- با توجه به این که سامانه پل تنها تعیین وضعیت دستور پرداخت‌های تاریخ روز جاری را می‌پذیرد، بانک‌ها در خصوص عدم پذیرش دستور پرداخت‌ها به تاریخ آینده باید تمهیدات لازم را لحاظ نمایند.
- توضیحات "مهلت زمانی سیستم"^۷
  - مهلت زمانی سخت گیرانه جهت الزام بانک‌ها به رعایت نظم در ارسال پیام‌های درخواست و تعیین وضعیت می‌باشد.
  - در سامانه با دریافت "تعیین وضعیت دستور پرداخت" در یک بازه زمانی معین، باید چرخه کامل پردازش و تعیین وضعیت پیام انجام پذیرد. این بازه زمانی طبق استاندارد جهانی تعیین شده است. مقدار پیش فرض در سامانه پل، ۲۰ ثانیه (از زمان ارسال دستور پرداخت به سامانه پل) در نظر گرفته شده است. بانک می‌تواند با دریافت کد خطای نقض Hard Timeout مجدداً درخواست "تعیین وضعیت دستور پرداخت" با شناسه مرجع جدید را به سامانه ارسال نماید.
- هر تعیین وضعیت دستور پرداخت سامانه پل در بانک ذینفع دستور پرداخت باید حاوی اقلام اطلاعاتی زیر باشد:
  - شناسه یکتای پرداخت(اجباری)،
  - نوع پرداخت (اجباری)،
  - بانک متعهد(اجباری)،
  - بانک ذینفع(اجباری)،
  - زمان شروع عملیات پرداخت، در سامانه پرداخت لحظه‌ای(اجباری)،
  - حساب متعهد(اجباری)،
  - حساب ذینفع(اجباری)،
  - مبلغ و نوع ارز(اجباری)،
  - تاریخ و زمان پذیرش درخواست (مطابق با تاریخ روز کاری) (اجباری)،
  - کد شهاب متعهد (اختیاری).
  - کد شهاب ذینفع (اجباری).

^۷ Hard timeout

○ کد پستی ذینفع(اختیاری).

سامانه در پردازش تعیین وضعیت دستور پرداخت، تمامی قواعد معنایی و محتوایی را مورد بررسی و اعتبارسنجی قرار می‌دهد. در صورت وجود خطا، تعیین وضعیت دستور پرداخت "رد میگردد" و در قالب پیام به صورت (pacs.002) با ذکر علت خطا به بانک ذینفع ارسال می‌گردد.

پردازش درخواست پیگیری، دستور پرداخت

- بانک متعهد خواستار دریافت وضعیت نهایی "دستور پرداخت" می‌باشد.
  - بانک "دستور پرداخت" اولیه را مجدداً به سامانه ارسال می‌کند.
  - سامانه کلیه اقلام اجباری ذکر شده در قسمت "پردازش دستور پرداخت" را اعتبارسنجی می‌نماید.
  - سامانه با در نظر گرفتن زمان، Investigation delay، درخواست پیگیری، دستور پرداخت را مورد پردازش قرار می‌دهد.
- در صورتیکه زمان دریافت "درخواست پیگیری، دستور پرداخت" کمتر یا برابر، زمان Investigation delay باشد، سامانه هیچ تعاملی نخواهد داشت.
- در صورتیکه زمان دریافت "درخواست پیگیری، دستور پرداخت" بیشتر از زمان Investigation delay باشد، آخرین وضعیت دستور پرداخت برای بانک متعهد ارسال می‌کند.

پردازش درخواست پیگیری، دستور پرداخت برگشتی

- بانک ذینفع خواستار دریافت وضعیت نهایی "دستور پرداخت برگشتی" می‌باشد.
- بانک "دستور پرداخت برگشتی" اولیه را مجدداً به سامانه ارسال می‌کند.
- سامانه کلیه اقلام اجباری ذکر شده در قسمت "[پردازش دستور پرداخت برگشتی](#)" را اعتبار سنجی می‌نماید.
- سامانه با در نظر گرفتن زمان، Investigation delay، درخواست پیگیری، دستور پرداخت برگشتی را مورد پردازش قرار می‌دهد.
  - در صورتیکه زمان دریافت "درخواست پیگیری، دستور پرداخت برگشتی" کمتر یا برابر، زمان Investigation delay باشد، سامانه هیچ تعاملی نخواهد داشت.
  - در صورتیکه زمان دریافت "درخواست پیگیری، دستور پرداخت برگشتی" بیشتر از زمان Investigation delay باشد، آخرین وضعیت، دستور پرداخت برگشتی برای بانک ذینفع ارسال می‌کند.

پردازش درخواست پیگیری، تعیین وضعیت دستور پرداخت

- بانک ذینفع خواستار دریافت وضعیت نهایی "تعیین وضعیت دستور پرداخت" می‌باشد.
- بانک "تعیین وضعیت دستور پرداخت" اولیه را مجدداً به سامانه ارسال می‌کند.
- سامانه کلیه اقلام اجباری ذکر شده در قسمت "[پردازش تعیین وضعیت، دستور پرداخت](#)" را اعتبار سنجی می‌نماید.
- سامانه با در نظر گرفتن زمان، Investigation delay، درخواست پیگیری، تعیین وضعیت دستور پرداخت را مورد پردازش قرار می‌دهد.
  - در صورتیکه زمان دریافت "درخواست پیگیری، تعیین وضعیت دستور پرداخت" کمتر یا برابر، زمان Investigation delay باشد، سامانه هیچ تعاملی نخواهد داشت.
  - در صورتیکه زمان دریافت "درخواست پیگیری، تعیین وضعیت دستور پرداخت" بیشتر از زمان Investigation delay باشد، آخرین وضعیت، "تعیین وضعیت دستور پرداخت" برای بانک ذینفع ارسال می‌کند.

فصل چهارم

اعمال سیاست‌های بانک مرکزی

سیاست‌های بانک مرکزی باید با توجه به صلاحدید بانک و نتیجه جلسات کسب و کار عبارتند از:

- حداکثر تعداد دفعات ارسال پیام "درخواست پیگیری" برای بانکها ۳ مرتبه (با رعایت فاصله زمانی تعیین شده) در نظر گرفته شده است.
- مقدار بازه زمانی "درخواست پیگیری" برای بانکها پس از طی شدن "مهلت زمانی تعیین وضعیت دستور پرداخت" در نظر گرفته شده است.
- مقدار بازه زمانی "مهلت زمانی تعیین وضعیت دستور پرداخت" ۲۰ ثانیه در نظر گرفته شده است.
- حداکثر زمان ارسال "دستور پرداخت برگشتی" تا قبل از زمان cutoff روز کاری بعدی سامانه پل می باشد.
- به ازای یک دستور پرداخت حداکثر یک دستور پرداخت برگشتی مجاز می باشد.
- بمنظور کشف مغایرت و انجام نظارتهای لازم توسط بانک مرکزی لازم است تا فایل‌های مربوط به کارکرد هر بانک در سامانه طبق فرمت ارائه شده توسط هر بانک عضو سامانه پل تولید شده و در اختیار گروه کشف مغایرت قرار گیرد. لازم به توضیح است که بر اساس روند کسب و کار سامانه پل، رفع مغایرت تراکنشهای به صورت آنلاین و از طریق فایل‌های تسویه بانک و فایل‌های دسته‌ای توضیح داده شده در سمت خود بانک انجام می‌گیرد. در صورت عدم انجام این مهم در سمت بانک مراتب را طی نامه به بانک مرکزی اعلام نموده و گروه رفع مغایرت شرکت خدمات انفورماتیک اقدام لازم را برای بانک مبذول خواهد نمود. (توضیحات تکمیلی در مستند رفع مغایرت لحاظ شده است).
- درگاه‌های مجاز در سامانه پل در حال حاضر عبارتند از شعب بانک و اینترنت بانک و موبایل بانک (با رعایت الزامات SCA). که طبق سیاست‌های بانک مرکزی در آینده دسترسی از سایر درگاه‌ها اضافه خواهد شد. بانک‌ها در فاز اول توسعه و پیاده‌سازی سامانه پل در نرم افزار متمرکز بانکداری^۸ خود، موظف به ارائه سرویس از درگاه حضوری و غیر حضوری خود هستند. در فاز دوم برای ارائه سرویس به بوم‌ها و fintech‌ها باید الزامات SCA را پیاده‌سازی نمایند.
- سامانه پل دارای چهار چرخه تسویه در یک روز کاری می باشد.
  - سیکل شماره یک، ساعت ۳:۴۵ دقیقه
  - سیکل شماره ۲، ساعت ۱۰:۴۵ دقیقه
  - سیکل شماره ۳، ساعت ۱۳:۴۵ دقیقه
  - سیکل شماره ۴، ساعت ۲۳:۵۹ دقیقه
  - تمامی گزارش‌های مالی ذکر شده در فوق در هر سیکل در مسیر FTP بانک در سامانه پل قرار خواهد گرفت و بانکها با دریافت اعلان می‌توانند فایل سیکل مربوطه را از مسیر FTP دریافت کنند.
- گزارش عملکرد بانک در ۲۴ ساعت یک روز کاری در سامانه پل در مسیر پوشه report قرار می‌گیرد.
- دو فایل تسویه بین بانکی برای اصل تراکنش‌ها و کارمزد تراکنش‌ها تولید و در سامانه آریا – ساتنا تسویه می‌گردد.
- سامانه پل در روزهای تعطیل تسویه ساتنا نخواهد داشت و اولین روزکاری سامانه ساتنا، فایل‌های اصل تراکنش و کارمزد روزهای تعطیل پل تسویه خواهد شد.

^۸ Core-Banking

- با توجه به اینکه تکمیل چرخه تراکنش پل و واریز به حساب مقصد منوط به تعیین وضعیت قطعی تراکنش از سوی بانک واریزکننده می‌باشد، به منظور عدم ایجاد انتظار نادرست برای کاربران سامانه، در فرصت چند ثانیه‌ای پیش از تعیین وضعیت قطعی و حداکثر به مدت «مهلت زمانی تعیین وضعیت دستور پرداخت»^۹ در کلیه درگاه‌های غیرحضوری و حضوری، لازم است پیام «در انتظار پذیرش پل» بعنوان اطلاع‌رسانی به مشتری یا کاربر شعبه نمایش داده شود. شایان ذکر است در صورت عدم دریافت پیام مرحله هفت گردش کار^{۱۰} از سمت سامانه پل، بانک عهده می‌بایست نسبت به پیگیری دستور پرداخت^{۱۱} از سامانه مرکزی و اعلام آخرین وضعیت به مشتری اقدام نمایند. خاطر نشان می‌سازد، در مرحله «انتظار پذیرش پل» کسر مبلغ از حساب فرد متعهد انجام پذیرفته؛ لیکن در این مرحله صدور کدرهگیری و ارائه رسید موفق تراکنش پل (پرفراژ) به مشتری نادرست بوده و منجر به تحمیل مخاطره ناشی از عدم تکمیل تراکنش به بانک عهده خواهد شد.

لزوم منتظر نگهداشتن کاربر در درگاه و عدم ارائه صدور کد رهگیری با پیامک کسر از حساب و نمایش پیام «در انتظار پذیرش پل» تا دریافت پیام نهایی از سامانه پل و خاتمه گردش کار تراکنش، الزامی و بهترین حالت ممکن از نظر ایجاد کمترین ریسک و ابهام سمت مشتریان است. لذا، توصیه اکید می‌شود نمایش یا ارائه رسید موفق (پرفراژ) به مشتری تا قبل از تعیین وضعیت قطعی یک تراکنش از طرف سامانه مرکزی پل، بسیار پرمخاطره خواهد بود.

---

^۹ . Hard-Timeout

^۲ . Transaction-Status

^۳ . Investigation

پیوست ۱: قالب تراکنش های سامانه پل.

کلیه قالب های ذکر شده در پکیج مستندات سامانه پل ارسال خواهد شد.

- دستور پرداخت (IP Order)
- دستور پرداخت برگشتی (IP Return)
- تعیین وضعیت دستور پرداخت (Order Status)
- تعیین وضعیت تراکنش (Transaction Status)
- درخواست پیگیری، دستور پرداخت (Investigation IP Order)
- درخواست پیگیری، دستور پرداخت برگشتی (Investigation IP Return)
- درخواست پیگیری، تعیین وضعیت دستور پرداخت (Investigation Order Status)

پیوست ۲: کدهای دلیل برگشت و مردودی (رد).

سامانه پل با توجه به استاندارد "iso20022" و اعمال سیاست‌های بانک مرکزی دلایل برگشت و مردودی (رد) را در دو جدول زیر ارائه نموده است.

کدهای ISO دلیل برگشت در سامانه پل

جدول ۱ چکیده‌ای از لیست "ExternalReturnReason1Code" است که در ۲۸ فوریه ۲۰۱۹ منتشر شده است.

(https://www.iso20022.org/external_code_list.page)

جدول (۱) کدهای خطای برگشت ISO

Code	Description
AC13	Invalid Debtor Account Type
AC15	Account Details Changed
AC16	Account In Sequestration
AC17	Account In Liquidation
ARDT	Already Returned Transaction
BE01	Inconsistent With End Customer
BE08	Bank Error
CUST	Requested By Customer
DS28	Return For Technical Reason
FOCR	Following Cancellation Request
FR01	Fraud
MD06	Refund Request By End Customer
MS02	Not Specified Reason Customer Generated
NARR	Narrative
NOAS	No Answer From Customer
NOCM	Not Compliant
NOOR	No Original Transaction Received
RR04	Regulatory Reason
RUTA	Return Upon Unable To Apply
SL01	Specific Service offered by Debtor Agent
SL02	Specific Service offered by Creditor Agent
SL11	Creditor not on Whitelist of Debtor
SL12	Creditor on Blacklist of Debtor
SP01	Payment Stopped
SP02	Previously Stopped
UPAY	Undue Payment

کدهای ISO دليل رد در سامانه پل

جدول ۲ چکیده‌ای از لیست "ExternalStatusReason1Code" است که در ۲۸ فوریه ۲۰۱۹ منتشر شده است.

(https://www.iso20022.org/external_code_list.page)

جدول (۲) کدهای ISO دليل رد

Code	Description
AB05	TimeoutCreditorAgent
AB06	TimeoutInstructedAgent
AB08	OfflineCreditorAgent
AB09	ErrorCreditorAgent
AB10	ErrorInstructedAgent
AC01	IncorrectAccountNumber
AC02	InvalidDebtorAccountNumber
AC03	InvalidCreditorAccountNumber
AC04	ClosedAccountNumber
AC06	BlockedAccount
AG01	TransactionForbidden
AG02	InvalidBankOperationCode
AG09	PaymentNotReceived
AG10	AgentSuspended
AG11	CreditorAgentSuspended
AM01	ZeroAmount
AM02	NotAllowedAmount
AM03	NotAllowedCurrency
AM04	InsufficientFunds
AM05	Duplication
AM06	TooLowAmount
AM07	BlockedAmount
AM09	WrongAmount
AM10	InvalidControlSum
AM23	AmountExceedsSettlementLimit
BE01	InconsistentWithEndCustomer
BE04	MissingCreditorAddress
BE05	UnrecognisedInitiatingParty
BE06	UnknownEndCustomer
BE07	MissingDebtorAddress
CNOR	Creditor bank is not registered
CURR	IncorrectCurrency
DNOR	Debtor bank is not registered
DT01	InvalidDate
ED01	CorrespondentBankNotPossible
ED03	BalanceInfoRequest
ED05	SettlementFailed
FF05	InvalidLocalInstrumentCode
FF07	InvalidPurpose
FRAD	Fraudulent Origin
MD01	NoMandate
MD02	MissingMandatoryInformationInMandate
MD03	InvalidFileFormatForOtherReasonThanGroupingIndicator
MD04	InvalidFileFormatForGroupingIndicator
MD06	RefundRequestByEndCustomer
MD07	EndCustomerDeceased
MS02	NotSpecifiedReasonCustomerGenerated

Code	Description
MS03	NotSpecifiedReasonAgentGenerated
NARR	Narrative
RC01	BankIdentifierIncorrect
RC06	InvalidDebtorBICIdentifier
RC07	InvalidCreditorBICIdentifier
RF01	NotUniqueTransactionReference
RR01	MissingDebtorAccountOrIdentification
RR02	MissingDebtorNameOrAddress
RR03	MissingCreditorNameOrAddress
RR04	RegulatoryReason
TM01	InvalidCutOffTime